

e-ISSN 3060-5059

DOI: 10.67227

IJTIMOIIY-GUMANITAR SOHADA ILMIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR

ILMIY METODIK JURNAL

Scientific and Innovative Research in
Social and Humanitarian Studies

Vol. 3 • Issue 10

2026

Founded in 2024

publishscience.uz

publish_science_journal@mail.ru

PEER REVIEWED • OPEN ACCESS

HARBIY EVFEMIYA KOMMUNIKATIV-PRAGMATIK HODISA SIFATIDA

Aliqulov Feruzbek Abdigobborovich

O'zbekiston Respublikasi Harbiy xavfsizlik va mudofaa universitetining Harbiy aviatsiya instituti, mudir.

e-mail: alikulovferuzbek89@gmail.com **ORCID:** <https://orcid.org/0009-0003-2460-2882>

Annotatsiya.

Ushbu maqolada evfemizmlarni struktur-semantik jihatdan tasniflashga bag'ishlangan tadqiqotlar, shuningdek, evfemizmlarning ijtimoiy-institutsional diskurs nuqtayi nazaridan o'rganilishi tahlil qilinadi. Harbiy diskursdagi evfemizmlarning turli vazifalarni bajarishi, ularning institutsional xususiyatlari, axborot almashinuvi talablari va kommunikativ vaziyatning o'ziga xos jihatlarini hisobga olgan holda qo'llanilishi yoritib beriladi. Harbiy evfemiya harbiy diskursda voqelikni kommunikativ maqsadlarga muvofiq tarzda ifodalashga xizmat qiluvchi murakkab kommunikativ-pragmatik hodisa ekanligi asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: semantika, pragmatika, manipulyativ, institutsional, qiyosiy metodologiya, evfemiya, leksik-semantik, qiyosiy-lingvopragmatik, implikatura, adresat, kommunikativ maqsad, disfemizm.

ВОЕННЫЙ ЭВФЕМИЗМ КАК КОММУНИКАТИВНО-ПРАГМАТИЧЕСКИЙ ФЕНОМЕН

Аликулов Ферузбек Абдигобборович

Институт военной авиации Университета военной безопасности и обороны Республики Узбекистан, заведующий.

Аннотация.

В данной статье рассматриваются исследования, посвящённые структурно-семантической классификации эвфемизмов, а также изучению эвфемизмов с точки зрения социально-институционального дискурса. Освещаются различные функции эвфемизмов в военном дискурсе, их институциональные особенности и специфика употребления с учётом требований информационного обмена и особенностей коммуникативной ситуации. Обосновывается положение о том, что военная эвфемия представляет собой сложное коммуникативно-прагматическое явление, служащее для выражения действительности в военном дискурсе в соответствии с коммуникативными целями.

Ключевые слова: семантика, прагматика, манипулятивный, институциональный, сравнительная методология, эвфемия, лексико-семантический, сравнительно-лингвопрагматический, импликатура, адресат, коммуникативная цель, дисфемизм.

MILITARY EUPHEMISM AS A COMMUNICATIVE-PRAGMATIC PHENOMENON

Aliqulov Feruzbek Abdigobborovich

Military Aviation Institute of the University of Military Security and Defense of the Republic of Uzbekistan, Head.

Abstract.

This article examines studies devoted to the structural-semantic classification of euphemisms, as well as research on euphemisms from the perspective of socio-institutional discourse. It explores the various functions of euphemisms in military discourse, their institutional characteristics, and their use in accordance with the requirements of information exchange and the specific features of communicative situations. The article substantiates the view that military euphemism is a complex communicative-pragmatic phenomenon that serves to represent reality in military discourse in accordance with communicative purposes.

Keywords: semantics, pragmatics, manipulative, institutional, comparative methodology, euphemism, lexical-semantic, comparative linguopragmatic, implicature, addressee, communicative purpose, dysphemism.

Kirish. Hozirgi kunda dunyo tilshunosligida evfemizmlarning til hodisasi sifatida tan olinishi jiddiy tadqiqot ishlarining yaratilishiga sabab bo'lmoqda. Ushbu muammoning nazariy-metodologik ildizlari A.A. Reformatskiyning umumiy tilshunoslikka oid asarlarida, shuningdek, N.S. Arapova va V.N. Yartsevaning ensiklopedik-lug'aviy tadqiqotlarida [1; C. 536, 636, 590] o'z aksini topgan bo'lib, bu ishlarda evfemizm, birinchi navbatda, til atamasi sifatida shakllantirilgan. Biroq bunday umumnazariy talqinlarda evfemizmning nutqiy amaliyotdagi funksional-pragmatik qirralari yetarlicha yoritilmay qoladi.

Evfemizmlarni rus tili misolida tizimli o'rganishga bag'ishlangan tadqiqotlar orasida L.P. Krisinning zamonaviy rus

nutqidagi evfemizatsiyaning ijtimoiy-madaniy omillarini ochib beruvchi ishlari, V.P. Moskvinning rus tili leksik tizimidagi evfemizmlarni struktur-semantik jihatdan tasniflagan tadqiqoti hamda M.L. Kovshovaning evfemizmlar semantikasi va pragmatikasiga bag'ishlangan lug'at-monografiyasi alohida ahamiyat kasb etadi. Xuddi shu qatorda Y.P. Senichkinaning bir necha ishlari ham evfemizmlarning til voqeligidagi in'ikosini chuqur yoritadi [2; C. 264, 320, 120, 464]. Ushbu tadqiqotlarning qimmatini shundaki, ular evfemizmnining struktur-semantik tabiatini puxta ishlal chiqqan. Ammo ularning barchasi bir til — rus tili doirasida qolib ketgani bois qiyosiy-tipologik tahlil ularda chetda qolgan.

Evfemizmnini ijtimoiy-institutsional diskurs nuqtayi nazaridan tadqiq etgan olimlar orasida Y.S. Baskovanning rus va ingliz tillari OAV tilida evfemizmnining manipulyativ vazifasini ochib bergan tadqiqoti, N.M. Potapovanning biznes-diskursdagi evfemizatsiyaga bag'ishlangan ishi hamda Y.I. Sheygalning siyosiy matnda evfemizmi va ironiya munosabatini tahlil qilgan tadqiqoti alohida o'rin tutadi [3; C. 25, 23, 136]. Aynan mana shu evfemizmnining institutsional-manipulyativ vazifasiga qaratilgan yo'nalish bizning tadqiqotimizga eng yaqin turadi, zero, harbiy diskursdagi evfemizatsiya ham og'ir voqelikni yumshatish va jamoatchilik ishonchini saqlab qolish maqsadini ko'zlaydi.

Evfemizmnining sotsiologik-pragmatik mohiyatini yoritishda V.I. Karasikning ijtimoiy status tili nazariyasi, V.N. Teliyaning ikkilamchi nominatsiya konsepsiyasi muhim nazariy asos bo'lib xizmat qiladi. Mazkur ishlar evfemizmnining aynan qanday ijtimoiy vaziyatlarda paydo bo'lishini tushuntirishga zamin yaratadi. Shu bilan birga, Y.O. Miloyenkoning evfemizmnining individual leksikondagi o'rni, Y.N. Toropseva va A.S. Meyriyevaning esa evfemistik nominatsiyalarning tarixiy-madaniy taraqqiyotiga bag'ishlangan tadqiqotlari muammoning psixologik va diaxronik qirralarini to'ldiradi. A.M. Katsev zamonaviy ingliz tilidagi evfemizmlarning tizimli tavsifini bergan [4; C. 65], J.S. Neaman va C.G. Silver esa ingliz tili evfemizmlari tezaurusini tuzib, ularni leksikografik jihatdan tartibga solgan [5; P. 56].

ASOSIY QISM

Yuqorida tahlil etilgan tadqiqotlarni umumlashtirib aytish mumkinki, evfemizmlar tadqiqi bo'yicha boy nazariy-amaliy tajriba to'plangan bo'lib, ularda evfemizmnining vujudga kelish omillari, semantik-pragmatik tabiati hamda ijtimoiy-institutsional vazifalari har tomonlama yoritilgan. Shunga qaramay, mavjud ishlarning aksariyati yoki bitta til (asosan rus yoki ingliz tili) doirasida, yoki umumiy ijtimoiy-siyosiy diskurs materialida olib borilgan bo'lib, harbiy diskursga xos evfemizmlar ingliz va o'zbek tillari qiyosida maxsus tadqiqot predmeti sifatida deyarli o'rganilmagan. Aynan mana shu bo'shliq mazkur maqola tadqiqotining dolzarbligini belgilaydi.

Rus olimi V.P. Moskvinning fikricha, evfemistik almashtirish nutqqa qo'yilgan talablarni bajarish yoki aksincha, ataylab buzish bilan bog'liq usullar va vositalar qatoriga kiradi. Bunday talablar ro'yxati antik davrdayoq shakllangan bo'lib, nutqning asosiy sifatleri sifatida quyidagilar qayd etilgan: to'g'rilik, bir ma'nolilik, mantiqiylik, aniqlik, aniq-tayinlik, ohangdorlik, go'zallik, xilma-xillik, ko'rgazmalilik, qisqalik, o'rinnilik, ishonarlilik [6; C. 264]. Ko'rinib turibdiki, olim evfemizmnini sof leksik hodisa sifatida emas, balki nutq madaniyati va ritorik me'yorlar nuqtayi nazaridan izohlaydi, ya'ni evfemistik birlik tanlovi ma'ruzachining "to'g'rilik" yoki "ishonarlilik" kabi nutqiy talablarga qay darajada rioya qilishi yoxud, aksincha, ma'lum bir maqsad yo'lida ularni ataylab chetlab o'tishi bilan bevosita bog'liq. Harbiy diskursda qo'llaniladigan evfemizmlar ham ikki tomonlama vazifani bajaradi: bir tomondan, ular jangovar yoki og'ir voqelikni "aniqlik" va "ohangdorlik" talablariga mos holda yumshoq shaklda ifodalasa, ikkinchi tomondan, ba'zan haqiqatni pardalash, ya'ni "to'g'rilik" tamoyilini ongli ravishda buzish maqsadiga ham xizmat qiladi. Shu tariqa Moskvinning nazariy qarashi harbiy diskurs matnlarida evfemizmnining ikki qutbli, ham etik-uslubiy, ham institutsional-strategik tabiatini izohlashda metodologik tayanch nuqta bo'lib xizmat qiladi.

Evfemiya muammosini qiyosiy-tipologik nuqtayi nazardan o'rganish borasida ham xorijiy tilshunoslikda ancha boy tajriba to'plangan. Bu yo'nalishdagi tadqiqotlarning katta qismi ingliz tilining o'zi doirasida chuqur tahlil olib borishga qaratilgan. Xususan, T.N. Abakova ingliz tilidagi evfemizmi va disfemizmlarning paradigmatic munosabatlarini, Y.S. Glios internet manbalari asosida ularning lingvomadaniy shakllanish xususiyatlarini, L.V. Poroxnitskaya esa evfemiyaning kognitiv-madaniy asoslarini yoritgan [7; C. 22, 23, 21]. Ushbu ishlarning yutug'i shundaki, ular evfemizmnini bir til doirasida chuqur, ko'p qirrali (paradigmatic, kognitiv, pragmatik) tahlil qilishning puxta namunasini yaratgan. Ammo bunday yondashuv, tabiiyki, tillararo chog'ishtirma tahlilni chetlab o'tadi.

Bir necha til materialini qiyoslagan tadqiqotlar orasida esa N.V. Tishina ingliz va rus tillaridagi evfemiyaning milliy-madaniy xususiyatlarini, Y.S. Arsenyeva shu ikki tildagi frazeologik evfemizmlarni, A.P. Maryuxin esa rus, ingliz va nemis tillari ilmiy diskursi materialida bilvosita kommunikatsiyani tahlil qilgan. Bu ishlarning qimmatini evfemiyaning bir necha til tizimida qanday farqli namoyon bo'lishini ko'rsatib, qiyosiy metodologiyani mustahkamlaganligidadir.

Qiyosiy evfemiya tadqiqotlari asosan Yevropa tillari (ingliz, rus, nemis, fransuz, ispan, italyan) doirasida, ko'pincha ikki tilni (ingliz-rus) yoki bir nechta genetik jihatdan yaqin tillarni qamrab olgan holda olib borilgan. Biroq bu tadqiqotlarning birontasida ham turkiy til, xususan, o'zbek tili ingliz tili bilan qiyoslanmagan, shuningdek, evfemiya hodisasi harbiy diskurs kabi tor institutsional-professional matn turi doirasida maxsus tadqiqot predmeti sifatida o'rganilmagan. Agar yuqoridagi tadqiqotlar evfemiyaning umumiy yoki Yevropa tillari doirasidagi ko'rinishini ochib bergan bo'lsa, bizning tadqiqotimiz uni birinchi marta ingliz va o'zbek tillari harbiy diskursi materialida qiyosiy-tipologik tahlil qilishni maqsad qilib qo'yadi.

O'zbek tilshunosligida evfemizmlar masalasi bir qator olimlar tomonidan turli ilmiy yo'nalishlar kesimida tadqiq etilgan. Xususan, N. Ismatullayev o'zbek tilida evfemizmlarni mustaqil tadqiqot obyekti sifatida ilmiy muomalaga kiritib, ularning leksik-semantik tabiati, yuzaga kelish omillari hamda qo'llanish doirasini yoritgan. A.J. Omonturdiyev evfemik birliklarning funksional xususiyatlari, uslubiy imkoniyatlari, kasbiy nutqdagi namoyon bo'lish shakllari hamda ularning leksikografik tavsifi masalalarini izchil tadqiq etib, o'zbek evfemologiyasining nazariy asoslarini rivojlantirdi. X.B. Qodirova badiiy matnda evfemizmi va disfemizmlarning stilistik-estetik vazifalarini Abdulla Qodiriy asarlari misolida ochib bergan bo'lsa [8], D. Rustamova metaforik evfemizatsiyaning lingvokulturologik hamda sotsiopragmatik

mexanizmlarini tahlil qilgan [9]. N. G'aybullayeva tibbiy muloqotda evfemizmlarning kommunikativ zarurati va etik-pragmatik funksiyalarini asoslab berdi [10]. Y.A. Sattarova evfemizmlarning tipologiyasi hamda leksikografik tavsifi masalalarini rus va o'zbek tillari qiyosida tadqiq etgan [13; B. 67], S.E. Turdimurodov esa o'zbek tilining izohli lug'atlarida evfemik ma'nolarning berilish tamoyillari va ularning semantik talqiniga e'tibor qaratgan [14; B. 59]. Mazkur tadqiqotlar evfemizmlarning leksik-semantik, funksional-uslubiy, lingvokulturologik, sotsiopragmatik hamda leksikografik xususiyatlarini yoritishda muhim nazariy manba hisoblanadi. Biroq ularda evfemizmlar asosan umumtil, badiiy, kasbiy yoki tibbiy diskurs doirasida tahlil qilingan bo'lib, harbiy diskursdagi evfemizmlarning kommunikativ-pragmatik mohiyati, ularning ingliz va o'zbek tillaridagi qiyosiy-lingvopragmatik xususiyatlari, nutq aktlari, kommunikativ strategiyalar, implikatura, inferensiya hamda institutsional muloqot bilan uzviy bog'liq voqelanish mexanizmlari maxsus tadqiqot obyekti sifatida o'rganilmagan. Shu jihatdan mazkur maqola mavjud ilmiy qarashlarni harbiy diskurs materiali asosida kengaytiradi, evfemizmlarning kommunikativ-pragmatik imkoniyatlarini ingliz va o'zbek tillari qiyosida tahlil qilish orqali ushbu yo'nalishdagi ilmiy bo'shliqni to'ldirishga xizmat qiladi.

Lingvistik adabiyotlarda evfemiya va evfemizm tushunchalari o'zaro bog'liq bo'lsa-da, ularning mazmuni bir xil emas. Evfemiya — nutqda noqulay, salbiy yoki ijtimoiy jihatdan sezgir mazmunni bilvosita ifodalashga qaratilgan kommunikativ jarayon bo'lsa, evfemizm ushbu jarayonni amalga oshiruvchi til birligidir. Boshqacha aytganda, evfemiya kommunikativ strategiyani, evfemizm esa ana shu strategiyaning lisoniy vositasini ifodalaydi. Mazkur farqni hisobga olish harbiy diskursni tahlil qilishda alohida metodologik ahamiyat kasb etadi, chunki tadqiqot obyekti faqat ayrim evfemik birliklar emas, balki ularning harbiy muloqotdagi vazifasi, qo'llanish sabablari va pragmatik imkoniyatlaridir.

Harbiy evfemiyaning shakllanishi, eng avvalo, harbiy kommunikatsiyaning o'ziga xos xususiyatlari bilan bog'liq. Jangovar vaziyatlarda uzatilayotgan axborotning mazmuni ko'pincha davlat xavfsizligi, harbiy sir yoki operativ ma'lumotlar bilan bevosita aloqador bo'ladi. Shuning uchun axborotni to'liq va ochiq shaklda ifodalash har doim ham maqsadga muvofiq emas. Bundan tashqari, harbiy diskurs faqat harbiy xizmatchilar o'rtasidagi muloqotni emas, balki davlat organlari, ommaviy axborot vositalari, xalqaro tashkilotlar va fuqarolik jamiyati bilan olib boriladigan muloqotni ham qamrab oladi. Adresatning o'zgarishi esa til vositalarining tanlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Masalan, ingliz tilidagi "collateral damage" birikmasi so'zma-so'z "qo'shimcha zarar" ma'nosini anglatrsa-da, harbiy-siyosiy diskursda u "tinch aholiga yoki fuqarolik obyektlariga yetkazilgan talafotni bevosita ifodalash" o'rniga qo'llanadi. Xuddi shuningdek, "neutralize the target" birikmasi ko'plab vaziyatlarda destroy yoki kill fe'llarining o'rnini egallab, voqeaning salbiy emotsional ta'sirini kamaytirishga xizmat qiladi. O'zbek harbiy diskursida ham zararsizlantirildi, qo'shimcha talafot, maxsus tadbir o'tkazildi, vaziyat barqarorlashtirildi kabi birliklar mazmunni to'liq inkor etmaydi, balki uni rasmiy va kommunikativ jihatdan maqbul shaklda ifodalaydi.

Mazkur misollar shuni ko'rsatadiki, harbiy evfemiya voqelikni yashirish vositasi emas, balki harbiy kommunikatsiyada axborotni vaziyat talabiga mos ravishda qayta kodlash usulidir. Nutq egasi tanlaydigan evfemik birlikning mazmuni muloqot ishtirokchilari, kommunikativ maqsad, axborotning maxfiylik darajasi va ijtimoiy sharoit bilan belgilanadi. Shu bois harbiy evfemiyaning faqat leksik hodisa sifatida emas, balki harbiy diskursning kommunikativ-pragmatik mexanizmlaridan biri sifatida o'rganish ilmiy jihatdan asosli hisoblanadi.

Harbiy nutqda voqelikni yumshatish, ma'lum qismini yashirish yoki ijobiy talqin etish vazifasini bajaruvchi evfemik birliklardan muntazam foydalaniladi. Masalan, AQSh Mudofaa vazirligining rasmiy axborotlarida "kinetic response" birikmasi to'g'ridan-to'g'ri "attack" yoki "strike" birliklari o'rnida qo'llanib, qurolli zarbaning salbiy ta'sirini yumshatishga xizmat qiladi. Xuddi shuningdek, "force repositioning" birikmasi harbiy chekinish yoki qo'shinlarning majburiy joy almashishini emas, balki rejalashtirilgan taktik qayta joylashtirishni ifodalaydi. Bunday tanlov adresatda operatsiyaning nazorat ostida va reja asosida amalga oshirilayotgani haqidagi tasavvurni shakllantiradi.

O'zbek harbiy diskursida ham evfemik ifodalarning qo'llanishi institutsional me'yorlar bilan belgilanadi. Jumladan, O'zbekiston Respublikasi Mudofaa vazirligining rasmiy axborotlarida "jangovar shaylikni mustahkamlash", "amaliy ko'nikmalarni takomillashtirish", "xizmat faoliyatini yanada samarali tashkil etish" kabi birliklar qo'llanib, harbiy tayyorgarlikning mazmuni bevosita jangovar tahdid yoki ehtimoliy harbiy harakat bilan bog'lanmaydi. Natijada axborot rasmiy-uslubiy me'yorlarga mos holda bayon qilinadi, adresatda esa harbiy faoliyatning mudofaa va xavfsizlikni ta'minlashga qaratilganligi haqidagi ijobiy kommunikativ tasavvur shakllantiriladi. Harbiy evfemiyaning yuzaga kelishi tilning ichki taraqqiyot qonuniyatlari bilan bir qatorda harbiy faoliyatning institutsional xususiyatlari, axborot almashinuvi talablari va kommunikativ vaziyatning o'ziga xosligi bilan ham chambarchas bog'liq. Shu bois harbiy evfemiyaning faqat uslubiy hodisa sifatida talqin qilish uning lingvopragmatik mohiyatini to'liq ochib bera olmaydi.

Harbiy evfemiyaning shakllanishini belgilovchi omillar bir-biridan mustaqil holda emas, balki o'zaro uzviy aloqada namoyon bo'ladi. Amaliy muloqot jarayonida bitta evfemik birlikning tanlanishiga bir vaqtning o'zida tashkiliy-huquqiy talablar, pragmatik maqsad, psixologik ehtiyoj va axborot xavfsizligi omillari ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lganligi uchun harbiy evfemiyaning faqat semantik hodisa sifatida emas, balki ko'p omilli kommunikativ mexanizm sifatida baholash maqsadga muvofiqdir.

Harbiy evfemiyaning vujudga kelishini izohlashda aynan yuqoridagi omillarning bir-biri bilan o'zaro bog'liqligini hisobga olish muhim ahamiyatga ega, chunki evfemik birlikning tanlanishi faqat til tizimi bilan emas, balki harbiy kommunikatsiyaning maqsadi, vaziyati va tashkiliy-huquqiy talablari bilan belgilanadi. Bu esa harbiy evfemiyaning ingliz va o'zbek tillarida qiyosiy o'rganishda lingvistik tahlilni pragmatik va diskursiv yondashuvlar bilan uyg'unlashtirish zarurligini ko'rsatadi.

Harbiy evfemiyaning yana bir mahsuldor mexanizmi funksional nomlashdir. Bu usulda hodisaning o'zi emas, uning bajaradigan vazifasi nomlanadi. Masalan, ingliz tilidagi "security corridor" birikmasi ayrim hollarda harbiy nazorat ostidagi transport yo'lagi yoki evakuatsiya yo'nalishini anglatadi. Mazkur birlikda asosiy urg'u nazorat yoki harbiy

operatsiyaga emas, xavfsizlikni ta'minlash funksiyasiga beriladi.

O'zbek tilida "xavfsiz yo'lak", "himoyalangan hudud", "nazorat zonasi" kabi birliklar ham aynan funksional nomlash asosida shakllanadi.

XULOSA

Harbiy diskursda evfemik ifodaning pragmatik salohiyati, avvalo, nutq ishtirokchilarining institutsional maqomi bilan belgilanadi. Qo'mondon, harbiy xizmatchi, siyosiy rahbar, diplomat yoki jurnalist tomonidan qo'llangan ayni bir leksema turli kommunikativ vazifalarni bajarishi mumkin. Masalan, operatsiya leksemasi qo'mondonning jangovar buyrug'ida muayyan harbiy harakatni rejalashtirish va boshqarishga qaratilgan direktiv mazmunni ifodalasa, siyosiy rahbar nutqida qurolli to'qnashuvni bevosita tilga olmasdan, davlatning harbiy faoliyatini rasmiy va legitim ko'rinishda taqdim etishga xizmat qiladi. Jurnalistik matnlarda esa mazkur birlik voqeaning keskinligini yumshatish hamda auditoriyaga axborotni nisbatan neytral ohangda yetkazish vazifasini bajaradi. Bir xil evfemik birlikning pragmatik qiymati uning lug'aviy ma'nosi bilan emas, balki uni qo'llayotgan adresantning institutsional maqomi, kommunikativ maqsadi va muloqot vaziyati bilan belgilanadi. Bu esa evfemik ma'noning barqaror emasligini, uning konkret nutqiy vaziyat ta'sirida shakllanishini ko'rsatadi. Evfemiyaning pragmatik qiymati til tizimidan ko'ra ko'proq diskurs sharoitiga bog'liq.

Harbiy evfemiya harbiy diskursda voqelikni kommunikativ maqsadga muvofiq holda ifodalashga xizmat qiluvchi murakkab kommunikativ-pragmatik hodisadir. Uning yuzaga kelishi va qo'llanishi kommunikativ vaziyat, adresant hamda adresat omillari, institutsional me'yorlar va muloqot maqsadi bilan uzviy bog'liq bo'lib, evfemik ifodalarning pragmatik qiymatini belgilaydi. Harbiy diskursda evfemiya axborotni strategik jihatdan maqbul shaklda taqdim etish, institutsional muloqot me'yorlariga rioya etish hamda kommunikativ ta'sirchanlikni ta'minlashning muhim vositasi hisoblanadi. Shu bois harbiy evfemiyaning ingliz va o'zbek tillari materiallari asosida chog'ishtirma lingvopragmatik nuqtayi nazardan tadqiq etish uning milliy va universal xususiyatlarini aniqlash imkonini beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Реформатский А. А. Введение в языковедение / под ред. В. А. Виноградова. – Москва: Аспект Пресс, 1996. – 536 с.; Арапова Н. С. Эвфемизм // Русский язык: энциклопедия. – 2-е изд. – Москва: Дрофа, 1998. – С. 636.
2. Арапова Н. С. Эвфемизмы // Лингвистический энциклопедический словарь / отв. ред. В. Н. Ярцева. – Москва: Советская энциклопедия, 1990. – С. 590.
3. Крысин Л. П. Эвфемизмы в современной русской речи // Philology.ru. – URL: <https://www.philology.ru/>; Москвин В. П. Эвфемизмы в лексической системе современного русского языка. – Москва: ЛЕНАНД, 2010. – 264 с.
4. Ковшова М. Л. Семантика и прагматика эвфемизмов: краткий тематический словарь современных русских эвфемизмов. – Москва: Гнозис, 2007. – 320 с.
5. Сеничкина Е. П. Эвфемизмы русского языка: спецкурс: учебное пособие [Электронный ресурс]. – Москва: ФЛИНТА, 2012. – 120 с. – Доступ через электронно-библиотечную систему издательства «Лань».
6. Сеничкина Е. П. Эвфемизмы в призме языковой реальности. – Самара, 2007; Сеничкина Е. П. Словарь эвфемизмов русского языка. – Москва: Флинта: Наука, 2008. – 464 с.
7. Баскова Ю. С. Эвфемизмы как средство манипулирования в языке СМИ (на материале русского и английского языков): автореф. дис. ... канд. филол. наук. – Краснодар, 2006. – 25 с.; Баскова Ю. С. Эвфемизмы как средство манипулирования в языке СМИ: автореф. дис. ... канд. филол. наук. – Краснодар, 2006. – 23 с.; Потапова Н. М. Эвфемизмы и деловой дискурс. – Москва: МАКС Пресс, 2009. – 136 с.
8. Кацев А. М. Эвфемизмы в современном английском языке. – Ленинград: Наука, 1977. – 65 с.
9. Neaman J. S., Silver C. G. Kind Words: A Thesaurus of Euphemism. – New York: Avon Books, 1990. – P. 56.
10. Москвин В. П. Эвфемизмы в лексической системе современного русского языка. – Москва: ЛЕНАНД, 2010. – 264 с.
11. Qodirova X. B. Abdulla Qodiriyning evfemizm va disfemizmdan foydalanish mahorati: filologiya fanlari nomzodi ilmiy darajasini olish uchun yozilgan dissertatsiya. – Toshkent, 2012.
12. Rustamova D. Metaforik evfemizatsiyaning lingvokulturologik va sotsiopragmatik aspektlari: filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati. – Farg'ona, 2017.
13. Sattarova Ye. A. Evfemizmlar tipologiyasi va leksikografik tadqiqi masalalari (rus va o'zbek tillari materiallari asosida): filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati. – Samarqand, 2022. – 67 b.
14. Turdimurotov S. E. O'zbek tilining izohli lug'atlarida evfemik ma'nolar talqini: filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati. – Termiz, 2022. – 59 b.